

บันทึก

เรื่อง อำนาจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
และอำนาจค้นโดยไม่มีหมายค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ
ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่ง
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙

กรมตำรวจได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๖๐๑ (สส.) /๑๕๐๐๖๗ ลงวันที่ ๒๔
ตุลาคม ๒๕๔๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่ได้มีการตรา
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นไปนั้น
ได้เกิดปัญหาขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับอำนาจในการค้นในที่รโหฐานของ
ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ จึงขอหารือว่า ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ยังสามารถที่จะทำการค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้อง
มีหมายค้นตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้หรือไม่
และกรมตำรวจได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๖๐๑ (สส.) /๒๖๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
ขอหารือเพิ่มเติมมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า เนื่องจากมีข้าราชการ
ตำรวจได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
และมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าตรวจค้นใน
เคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรมตำรวจจึงขอหารือว่า ในปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจเข้าไป
ในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะเพื่อตรวจค้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ แห่ง
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือไม่

ต่อมา ในการพิจารณาเรื่องนี้ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) ได้ขอ
แก้ไขข้อหารือตามหนังสือกรมตำรวจ ด่วนมาก ที่ มท ๐๖๐๑ (สส.) /๒๖๗ ลงวันที่ ๓
พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เนื่องจากในปัจจุบันไม่มีข้าราชการตำรวจได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่มีข้าราชการตำรวจได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้า
พนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ จึงขอแก้ไขข้อหารือ
ตามหนังสือดังกล่าวให้ถูกต้องว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับแล้ว
ข้าราชการตำรวจซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ จะมีอำนาจค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็น
ที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณา ปัญหาข้อหารื้อดั่งกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) ผู้แทน กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ป.ป.ส.) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง) และนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ แล้ว มีความเห็นดังนี้^๑

๑) ปัญหาประการที่หนึ่ง เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับ แล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะมีอำนาจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นใน กรณีที่อาจออกหมายค้นได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมาย ของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เมื่อพิจารณามาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ ศาล แล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ได้ยกเลิกหลักการที่ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้น ผู้ใหญ่ออกหมายค้นตามมาตรา ๕๘ (๓) ^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจออกหมายค้นได้ ฉะนั้น การที่มาตรา ๙๒ วรรคสอง^๓ แห่งประมวล

^๑ บันทึก เรื่อง อำนาจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นของพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และอำนาจค้นโดยไม่มี หมายค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ส่งพร้อมหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๓๑๒ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๑ (เรื่องเสร็จที่ ๒๐๙/๒๕๔๑)

^๒ มาตรา ๕๘ เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจออกหมายอาญาได้ภายในเขตอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๓) ถ้าเป็นหมายค้น ได้แก่ศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

๑.ล๑

๑.ล๑

^๓ มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำการในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้น ควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้าย เสียก่อน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นในที่
 ทรโหราน^๔ ด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีที่สามารถออกหมายค้นได้ ก็เป็นหลักการอันสืบ
 เนื่องมาจากมาตรา ๕๘ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติให้พนักงาน
 ฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจออกหมายค้นได้เอง มาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่ง
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงได้กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้น
 ผู้ใหญ่สามารถค้นในที่ทรโหรานโดยไม่ต้องมีหมายโดยถือว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้น
 ผู้ใหญ่เป็นหมายในตัวเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย ที่มีความมุ่งหมายให้ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจออกหมายค้นในที่ทรโหรานได้
 คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย ครั้งที่ ๙) จึงมีความเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา
 ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่บัญญัติให้พนักงานฝ่าย
 ปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีที่สามารถออกหมายค้นได้
 จึงขัดต่อมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และบทบัญญัติในส่วนนี้เป็นอันใช้
 บังคับมิได้ตามมาตรา ๖^๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เหตุนี้ พนักงานฝ่ายปกครอง
 หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จึงไม่มีอำนาจค้นในที่ทรโหรานโดยไม่มีหมายค้นในกรณีที่สามารถออกหมายค้นได้
 ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒) ปัญหาประการที่สอง เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับ
 แล้ว เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ จะมีอำนาจ
 เข้าค้นเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่ทรโหรานโดยไม่มีหมายค้นตาม
 มาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙
 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔
 ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมและ
 คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญดังที่ปรากฏในคำปรารภของรัฐธรรมนูญแห่ง

(๕) เมื่อที่ทรโหรานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตาม
 มาตรา ๗๘

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ แต่ต้อง
 เป็นกรณีที่สามารถออกหมายค้นหรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายนี้

^๔ มาตรา ๒ (๑๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติบทนิยามคำว่า
 “ที่ทรโหราน” ไว้ว่า “ที่ต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถานดังบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา” (ซึ่งหมายถึง
 ประมวลกฎหมายอาญา ตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙)
 และตามมาตรา ๑ (๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติบทนิยามคำว่า “สาธารณสถาน” ไว้ว่า “สถานที่
 ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้” ดังนั้น ที่ทรโหรานจึงมีความหมายว่าสถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชน
 ไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

^๕ มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ
 หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

ราชอาณาจักรไทย^๖ ฉะนั้น มาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภาคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง” และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” ประกอบกับมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ทั้งมีมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองไว้อีกชั้นหนึ่งว่า “ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ฉะนั้น แม้ว่ามาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะบัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้เข้าค้นในที่รโหฐานได้เมื่อมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายถึงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนแล้วและกฎหมายที่จะตราขึ้นใช้บังคับต่อไป” โดยมีได้วางขอบเขตไว้ว่า เหตุให้ค้นดังกล่าวจะต้องมีลักษณะเช่นใด แต่การจะพิจารณาตีความว่ากฎหมายใดเข้าข้อยกเว้นดังกล่าวหรือไม่ ก็จะต้องคำนึงถึงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยกฎหมายนั้น

^๖ “.....ภายหลังจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ แล้วทุกประการ

^๗ ถ้าพิจารณาจากมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งบัญญัติให้กฎหมายที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย อาจทำให้เข้าใจได้ว่า กฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับแล้วเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี โดยที่บทเฉพาะกาลมาตรา ๓๓๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่า “มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ วรรคสอง ฯลฯ มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่ หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวการดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๙ ...” ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า กฎหมายดังกล่าวอาจเป็นได้ทั้งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายที่จะตราขึ้นใช้บังคับต่อไป

จะต้องกำหนดเหตุยกเว้นไว้เท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

เมื่อได้พิจารณามาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) “แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๔ แล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการค้นเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานไว้ว่า จะต้องเป็นไปเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ตรารขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติดให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพดังปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว^๔ เพราะยาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบกับยาเสพติดเป็นพยานหลักฐานในการกระทำความผิดอันอาจถูกเคลื่อนย้ายหรือทำลายได้โดยง่าย ฉะนั้น หากจะให้เจ้าพนักงานค้นเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานโดยต้องมีหมายค้นตามมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันทำให้เจ้าพนักงานไม่อาจเข้าค้นได้ในทันที แต่ต้องไปดำเนินการขออนุญาตค้นจากศาลก่อนซึ่งอาจ

๔ มาตรา ๑๔ เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่จะถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหสถานหรือสถานที่นั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้ายหรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(๒) ค้นเคหสถาน สถานที่หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติด หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

ฯลฯ

ฯลฯ

เจ้าพนักงานตำแหน่งใดและระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

๕ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ยาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรัฐบาลนี้มีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขันในการนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เหตุนี้ คดียาเสพติดตามที่มาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้อำนาจเข้าค้นเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นย่อมถือได้ว่าเป็นกรณีพิเศษสำหรับความผิดประเภทนี้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าตรวจค้นโดยเร่งด่วน และเจ้าพนักงานที่จะมีอำนาจเช่นนี้ก็มิใช่เจ้าพนักงานทั่วไป แต่จะต้องมีการแต่งตั้งเป็นพิเศษโดยมีการกลั่นกรองคุณสมบัติและระดับตำแหน่งของผู้รับการแต่งตั้งแล้ว ดังจะเห็นได้จากความในวรรคสองของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานตำแหน่งใดและระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการโดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น”

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า มาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) ^{๙๐} แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้บัญญัติเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นของศาลซึ่งเข้าข่ายยกเว้นในมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อมาตรา ๓๕ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉะนั้น เจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวจึงยังคงมีอำนาจค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้

ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๔/๕๓๙๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เสนอความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เรื่อง ท้าหรือข้อกฎหมายตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ของกรมตำรวจ ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ลงมติว่า

๑. รับทราบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) กรณีให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

^{๙๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

๒. คณะรัฐมนตรีได้มีข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ตราขึ้นใช้บังคับก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๒๓๘ เป็นหลักทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องการค้นในที่รโหฐาน โดยรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ มิได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันจะมีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้หรือไม่ จึงมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าไปเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กรรมการร่างกฎหมายวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่ตามข้อ ๑๓ (๑) ^{๙๙} ของระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาปัญหาตามข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณา ทบทวนความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ตามข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงาน ป.ป.ส.) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่า คณะรัฐมนตรีมีความประสงค์ให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) พิจารณาทบทวนความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ทั้งในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจค้นในที่รโหฐานของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามมาตรา ๙๒ วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจค้นโดยไม่มีหมายค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ทั้งสองประเด็น ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาแล้ว มีมติเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ทั้งสองประเด็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีที่อาจออกหมายค้นได้ ขัดต่อมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นอันใช้บังคับมิได้ สำหรับกรณีตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๒) แห่ง

^{๙๙} ข้อ ๑๓ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายได้มีมติหรือคำสั่งหรือขอให้กรรมการร่างกฎหมายวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น โดยที่บทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติเหตุที่เจ้าพนักงานจะค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้กระทำได้ถ้ามีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ ฉะนั้น เจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวจึงยังคงมีอำนาจค้นในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในส่วนที่เป็นที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นได้

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๑